

Росуллоҳнинг турмушлари ҳақида келган ҳадислар баёни.

﴿باب ما جاء في عيش رسول الله﴾

صلى الله عليه وسلم

[الأوزبكي – Uzbek – Узбекча]

Абу Ийсо Муҳаммад ибн Ийсо Термизий

Таржимон: Абдуллоҳ Шариф

Нашрга тайёрловчи: Шамсиддин Даргомий

2009 - 1430

islamhouse.com

﴿باب ما جاء في عيش رسول الله﴾

صلى الله عليه وسلم

« باللغة الأوزبكية »

أبو عيسى محمد بن عيسى الترمذي

ترجمة: عبد الله شريف

تحرير: شمس الدين درغامي

2009 - 1430

islamhouse.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله نحمده ونستعينه ونتوب إليه ، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا ، من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمد عبده ورسوله صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه ومن تبعهم بإحسان وسلم تسليمًا أما بعد :

Ассалому алайкум вараҳматуллоҳ вабаракотуҳ! Ҳурматли мўмин биродарлар бу "шамоили муҳаммадия" китобидан бўлаётган дарсларимиздан ўттиз биринчи дарс бўлиб, бу дарсда битта бобда келган ҳадисларни ўқиб суҳбат қурамиз иншааллоҳ.

(52) باب ما جاء في عيش النبي

وفيه (9) أحاديث

**Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васалламнинг турмушлари ҳақидаги боб.
Бу бобда тўққизта ҳадис ривоят қилинади.**

369 – حدثنا قتيبة بن سعيد ثنا أبو الأحموس عن سماك بن حرب قال سمعت النعمان بن بشير يقول أستم في طعام وشراب ما شتتم لقد رأيت نبيكم وما يجد من الدقل ما يملأ بطنه

Нўмон ибн Баширдан ривоят қилинади, у зот тобиинларга шундай -деган эканлар: "Сизлар ҳозир истаганларингча нозу неъматга чулғаниб, еб-ичмаяпсизлар-ми? Мен Пайғамбар алайҳиссаломни қорин тўйдирадиган қуриган хурмо қоқисини ҳам топа олмаганликларини кўрганман".

370 – حدثنا هارون بن إسحاق ثنا عبدة عن هشام بن عروة عن أبيه عن عائشة قالت إن كنا آل محمد نمكث شهرا ما نستوقد بنار إن هو إلا التمر والماء

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади, айтадиларки: "Биз Муҳаммад алаҳиссалом аҳлибайтлари бир ойлаб қозон қайнатмас эдик. Тирикчилигимиз фақат хурмо қоқиси ва сув билан ўтар эди".

371 – حدثنا عبد الله بن أبي زياد ثنا سيار ثنا سهل بن اسلم عن يزيد بن أبي منصور عن أنس عن أبي طلحة قال شكونا إلى رسول الله الجوع ورفعنا عن بطوننا عن حجر حجر فرفع رسول الله عن بطنه عن حجرين قال أبو عيسى هذا حديث غريب من حديث أبي طلحة لا نعرف إلا من هذا الوجه و معنى قوله ورفعنا عن بطوننا عن حجر حجر كان أحدهم يشد بطنه الحجر من الجهد والضعف الذي به من الجوع

Абу Толҳадан ривоят қилинади, айтадиларки: "Пайғамбар алайҳиссаломга очлигимизни шикоят қилиб бордикда, у зотга қорнимизни очиб биттадан бойлаб олган тошларимизни кўрсатдик. Шунда у зот ҳам, муборак қоринларини очдилар, қарасак у зот иккита тош бойлаб олган эканлар".

Абу Йисо Термизий айтадиларки: "Бу ҳадис Абу Толҳа тарафидан ғариблик ҳукмини олади. Чунки биз бу ҳадисни фақат манашу жиҳатдангина ривоят қилинганини биламиз. Аммо тош бойлашдан бўлган мақсад шуки, одам овқат емай ҳолсизланиб қолиши натижасида, унинг бели букчайиб қоматини тик тутиб турулмай қолади, шунинг учун қорнига тош бойлаб олса, ҳар ҳолда ўзини тетикроқ ҳис қилади".

372 - حدثنا محمد بن إسماعيل ثنا آدم بن أبي إياس ثنا شيبان أبو معاوية ثنا عبد الملك بن عمير عن أبي سلمة بن عبد الرحمن عن أبي هريرة قال خرج النبي في ساعة لا يخرج فيها ولا يلقاه فيها أحد فأتاه أبو بكر فقال ما جاء بك يا أبا بكر قال خرجت ألقى رسول الله وأنظر في وجهه والتسليم عليه فلم يلبث أن جاء عمر فقال ما جاء بك يا عمر قال الجوع يا رسول الله قال وأنا قد وجدت بعض ذلك فانطلقوا إلى منزل أبي الهيثم بن التيهان الأنصاري وكان رجلا كثير النخيل والشجر والنساء ولم يكن له خدم فلم يجدوه فقالوا لامرأته أين صاحبك فقالت انطلق يستعذب لنا الماء فلم يلبثوا أن جاء أبو الهيثم بقربة يزعبها فوضعها ثم جاء يلتزم النبي ويفديه بأبيه وأمه ثم انطلق بهم إلى حديقته فبسط لهم بساطا ثم انطلق إلى نخلة بقنو فوضعه فقال النبي أفلا تنقيت لنا من رطب ففقال يا رسول الله إني أردت أن تختاروا أو قال تخيروا من رطبه وبسره فأكلوا وشربوا من ذلك الماء فقال النبي هذا والذي نفسي بيده من النعيم الذي تسألون عنه يوم القيامة ظل بارد ورطب طيب وماء بارد فانطلق أبو الهيثم ليصنع لهم طعاما فقال النبي لا تدبجن لنا ذات در فذبح لهم عناقا أو جديا فأتاهم بها فأكلوا فقال النبي هل لك خادم قال لا قال فإذا أتانا سبي فأتنا فأتي النبي برأسين ليس معهما ثالث فأتاه أبو الهيثم فقال النبي اختر منهما فقال يا نبي الله اختر لي فقال النبي إن المستشار مؤتمن خذا هذا فإني رأيته يصلي واستوص به معروفا فانطلق أبو الهيثم إلى امرأته فلخبرها بقول رسول الله فقالت امرأته ما أنت ببالحق ما قال فيه النبي إلا بأن تعتقه قال فهو عتيق فقال إن الله لم يبعث نبيا ولا خليفة إلا وله بطانتان بطانة تأمره بالمعروف وتنهيه عن المنكر وبطانة لا تألوه خبالا ومن يوق بطانة السوء فقد وقى

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади, айтадиларки: "Росулуллоҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам бир куни кўчага ҳеч ким чиқмайдиган маҳал чиқдилар. Қўқис Абу Бакр келиб қолдилар. Росулуллоҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам

- Абу Бакр! қаердан келиб қолдинг?- дедилар.

-Оллоҳнинг Росулини дийдор кўриб, унга салом берсам -деб уйдан чиққан эдим – дедилар. Кўп ўтмай Умар ҳам келиб қолдилар. Пайғамбар алайҳиссалом у зотга ҳам

-Сен нима сабабдан бу вақтда уйдан чиқдинг?- дедилар.

- Сабаби очликдир ё Росулulloҳ! Саллаллоҳу алайҳи васаллам -деди Умар розияллоҳу анҳу.

-Шунда Пайғамбар алайҳиссалом мен ҳам шу сабабдан уйдан чиққан эдим. Келинглари! Абу Ҳайсам ал-Ансорийнинг манзилига борамиз –дедилар.

Абу Ҳайсам хурмозорлари бор ва қўй-эчкилари кўп одам эди. Унинг хизматкори бўлмай, чорполарига ўзи қарар ва дарахтларини ҳам, ўзи суғориб парвариш қилар эди. Шунинг учун унинг уйига борганларида, у киши уйда йўқ экан. Аёлидан -хўжайинингиз қаердалар? –деб сўрашди.

-Уйга чучук сув олиб келгани кетган эдилар -деди аёл.-*Мадина аҳлининг ичимликлари асосан қудуқлар суви эди. Кейин бу қудуқлардаги сувлар ҳаммаси ҳам, чучук бўлавермасди. Балки аксар қудуқлар суви шўр бўларди. Шунинг учун қудуғидаги сув шўр бўлган одамлар, чучук сувларни бошқа бировларнинг қудуғидан олиб келишарди.*

Кўп ўтмай Абу Ҳайсам ҳам, тиришиб-тирмашиб бир мешда чучук сув кўтариб келиб қолди. Пайғамбар алайҳиссаломни кўрган заҳоти қўлидан мешни ерга қўйиб, Пайғамбар алайҳиссаломга қучоқ очиб қутлаб олди ва у зотга ота-онам сизга фидо бўлсин?- деб. Оллоҳнинг Росули бу саҳоба остонасига қадам ранжида қилганликларидан мамнун эканлигини изҳор қилди. Сўнг уларни боғ томон етаклаб бориб, улар остиларига тўшак солди-да, ўзи эса зудлик билан янги хурмо мевасини, шохи билан бирга синдириб олиб, уни уларнинг олдиларига қўйди. Пайғамбар алайҳиссалом, пишган-пишганини териб келмабсанда? –дедилар.

-Ё ! Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам! сизлар хурмонинг янги пишгани-ю ғўрасидан танлаб-танлаб ейишларингизни хоҳладимда-деди. Улар бу хурмолардан еб, ширин сувлардан ичиб бўлишгач, Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам: “Жоним унинг қўлида бўлган зотга қасамки, манабулар, қиёмат куни сизлар у ҳақда сўралажак бўлган неъматлардир” дедилар. Салқин соя, ширин хурмо ва муздек сув. Абу Ҳайсам овқат таёрлаш мақсадида ўрнидан туриб кетиб қолди. Шунда Пайғамбар алайҳиссалом унинг ниятини сезиб қолиб, яна бизга соғин жониворни сўйиб юбормагин! -дедилар. Абу Ҳайсам уларга эчки ёки такача сўйиб, уни пишириб келди. Унинг гўшtidан ҳам танавул қилишдилар. Сўнг Пайғамбар алайҳиссалом Абу Ҳайсамга

-сени хизматкоринг борми?- дедилар.

-йўқ! –деб жавоб қилди Абу Ҳайсам.

-Асирлар қўлга олинганда, мени олдимга келгин!

Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи ва салламга икки асир қўлга олиниб келтирилганда, Абу Ҳайсам Пайғамбар алайҳиссаломнинг ҳузурларига келди. Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам Абу Ҳайсамга танла!- дедилар. Абу Ҳайсам, ўзингиз танлаб бера қолинг! Ё Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам! -деди. Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам, маслаҳат сўралган киши омонатли бўлади –деб, сўнг манабуни олгин, чунки мен уни намоз ўқиганини кўрдим ва унга яхшилик қилгин! –дедилар. Абу Ҳайсам уйига қайтиб келиб, хотинига Пайғамбар алайҳиссаломнинг унга яхшилик қилгин!- деган сўзларини

айтиб берди. Хотини унга, сиз бу кул ҳақида Пайғамбаримиз саллаллоҳу алайҳи васаллам қилган васиятни фақат, бу кулни, кулликдан озод этиш йўли ила амалга ошира олишингиз мумкин -деди. Шунда Абу Ҳайсам, бу озоддир -деди. Кейин Пайғамбар алайҳиссалом айтдиларки: Оллоҳ таоло қайсики пайғамбар ёки халифани, халқига юборган бўлса, албатта унинг иккита сирдоши бўлган, бири уни яхшилик амалларига чорлаб, ёмонликлардан қайтарган. Иккинчиси эса, унга ҳамиша ёмонликни тавсия этиб, бу борада ҳеч қусурлик қилмайди. Кимики манашунинг ёмонлигидан сақланар экан, албатта у, ҳамма ёмонлик ва ҳалокатдан омондадир".

373 – حدثنا عمر بن إسماعيل بن مجالد بن سعيد حدثني أبي عن بيان بن بشر قيس بن أبي حازم قال سمعت سعد بن أبي وقاص يقول إني لأول رجل أهرق دما في سبيل الله عز و جل وإني لأول رجل رمى بسهم في سبيل الله لقد رأيتني أغزو في العصابة من أصحاب محمد عليه الصلاة والسلام ما نأكل إلا ورق الشجر والحيلة حتى تقرحت أشداقنا وإن أحدنا ليضع كما تضع الشاة والبعير وأصبحت بنو أسد يعزرونني في الدين لقد خبت وخسرت إذا وضل عملي

Саъд ибн аби Ваққос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади, айтадиларки: "Оллоҳ йўлида биринчи бўлиб, қон тўккан ва биринчи бўлиб Оллоҳ йўлида камон ўқи узган одам менман. Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васалламнинг бир гуруҳ асҳоблари билан биргаликда ғазотга чиққан эдим. Шунда биз дарахт ва буталарнинг баргларидан бошқа нарса еган эмасмиз, ҳатто лунжларимиз ёрилиб кетган эди. Ҳатто бўшанганда худди кўй ва туяга ўхшаб қумалоқ кўяр эдик. Ҳозир энди Бану Асад мени, динда қосирлик билан айбламоқдалар. Агар, улар айтгандек бўлсам, умрим завоқ бўлиб, амалларим ҳабата бўлиб кетсин".

Изоҳ: Саъд ибн Ваққос Умар ибн Хаттоб даврларида Ироқ диёридаги Куфа шаҳрига шахсан Амирул мўъминин Умар ибн Хаттоб тарафларидан амир этиб тайинланган эдилар. Умар ибн Хаттоб одатларига кўра қўл остларидаги амирларнинг ҳол-аҳволидан хабар олиб, асло назоратларидан четда қолдирмас эдилар. Бир куни манашу мақсадда Куфа шаҳрига унинг амири ҳақида маълумот олиб келиш учун, чопар жўнатадилар. Чопар шаҳарга этиб келгач, Куфа шаҳрининг ношукур бевафо аҳолиси, Саъд ҳақларида бўлмагур сўзлар айтиб, шикоятлар қилишади. Бу хабар Умар ибн Хаттобга этиб келганда, у зот бу хабарни ёлгон эканлигига тўла ишончда бўлсаларда, лекин адолат бобидан, Саъд розияллоҳу анҳу билан учрашиб, воқеани ўзларидан сўрайдилар. Шунда Саъд, инсон исломга хизмат қилиш у ёқда турсин, балки ислом динига киришига кўрқадиган оғир дамларда, ислом учун кўрсатган олий хизматларини, унинг йўлида чеккан захматларини яширмай айтиб бериб, кечагина исломни қабул қилган, ҳали иймон қалбларига яхши жойлашмай туриб, исломда Пайғамбар алайҳиссалом билан елкама-елка туриб, буюк хизматлар кўрсатган, Оллоҳ қуръонда мақтаган саҳобалар ҳақида бўҳтон сўзлар гапирган бевафо нонкўр қавмнинг тўҳматчи эканликларини баён қилдилар. Шунда Умар розияллоҳу анҳу Саъд ибн аби Ваққосга, биз сизнинг ҳаққингизда худди шундай гумонда эдик эй! Абу Исоҳқ!-дедилар.

374 – حدثنا محمد بن بشار ثنا صفوان بن عيسى ثنا عمرو بن عيسى أبو نعامه العدوي قال سمعت خالد بن عمير وشويسا أبا الرقاد قالوا بعث عمر بن الخطاب عتبة بن غزوان وقال انطلق أنت ومن معك حتى إذا كنتم في أقصى بلاد العرب وأدنى بلاد أرض العجم فلقبلوا حتى إذا كانوا بالمربد وجدوا هذا الكذبان فقالوا ما هذه قالوا هذه البصرة فساروا حتى إذا بلغوا حيال الجسر الصغير فقالوا ههنا أمرتم فترلوا فذكروا الحديث بطوله قال فقال عتبة بن غزوان لقد رأيتني وإني لسابع سبعة مع رسول الله ما لنا طعام إلا ورق الشجر حتى تقرحت أشداقنا فالتقطت بردة فقسمتها بيني وبين سعد فما منا من أولئك السبعة أحد إلا وهو أمير مصر من الأمصار وستجربون الأمراء بعدنا

Абу Наома ал-Адавийдан ривоят қилинади, айтадиларки: "Холид ибн Умайр ва Шувайс Абу Рақоддан эшитдим, айтдиларки: "Умар ибн Хаттоб Утба ибн Ғазвонни бир ерга ғазот учун жўнатиб, у кишига айтадиларки: "Одамларинг билан бирга йўлга отлан! Араб ерларининг ниҳояси, ажамлар ерларининг бидоясига етгунингча йўлингда давом этавер". Дарҳақиқат улар йўлга чиқиб, ҳатто Мирбад –яъни туя молларни боқиладиган ёки хурмо қуритиш учун, махсус жой, бундан мақсад ўша Басра яқинидаги жойга- етиб келганларида, мармар деворлик шаҳарга дуч келадилар. Улар бу қайси шаҳар? деб сўрайдилар. Шунда бу Басра дейилади. Кейин улар бу ердан ўтиб кетишади, сўнг бир кичик кўприкга етиб келиб, бизларга тайинланган макон худди шу ер. -деб ўша ерда тўхтайдилар. Ровий бўлган воқеани тўлалигича зикр қилиб, кейин воқеадан бобга тааллуқли ерини ўзинигина ҳикоя қилиб, айтадики: Утба ибн Ғазвон айтадиларки: Мен Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васалламга иймон келтирган кишиларнинг еттинчиси эдим. Ўшанда бизлар ейдиган таом фақат дарахтларнинг барглари ва ўт-ўланлар эди. Ҳатто бу таомдан лўнжларимиз ёрилиб кетган эди. Мен бир тўнга эга бўлиб қолдим. Кейин эса уни Саъд икковимиз бўлишиб олдик. Ҳозирда Манашу етти кишиларнинг ҳар бири алоҳида биттадан шаҳарга амир бўлиб қолдилар. Ҳали сизлар бизлардан кейин амирларни кўрарсизлар".

Изоҳ: Айтиб ўтганимиздек ношукур бандалар яхшиликка ёмонлик билан жавоб қиладилар. Агар уларга қўйиб берсангиз бошқа ҳадисда айтилгандек: Агар одамларга қўйиб берсанг, улар бировларнинг қонию молларини даъво қиладилар. Лекин даъвогарга далил келтириши, устидан даъво қилинган шахс эса қасам ичиши лозим. Манашундай иллатга грифтор бўлганликлари учун Саъд розияллоҳу анҳунинг қадрларини билмадилар. Саъд розияллоҳу анҳунинг қадрни қимматларини Оллоҳнинг Росули Муҳаммад алайҳиссалом жуда яхши билган эдилар. У зотга ҳатто Уҳуд газавоти куни ёнларида туриб, у кишига камон ўқи олиб бериб турган эдилар ва отинг! Сизга ота-онам қурбон бўлсин! Отинг! Эй! Саъд. Кейин эса Эй Оллоҳ Саъднинг ўқини хато кетказмагин! Дуосини ижобат қилгин!- деб у зотнинг ҳаққиларида бир қанча дуолар қилган эдилар. Пайгамбар алайҳиссаломнинг дуолари бешак мустажобдир. Баъзи саҳобалар Саъд розияллоҳу анҳуни хафа қилиб қўйсалар дарров кечирим сўраб, мени дуоибавд қилиб қўйманг! тагин, чунки сизни дуоингиз албатта мустажоб! -дейишарди. Саъд розияллоҳу анҳуни Бир киши

уруида қўрқоқ, адолатни билмайдиган, раиядан хабар олмайдиган худбин одам -деб! ҳақоратлаб у кишининг устиларидан бўҳтон-ёлгонларни сўзлайди. Шунда Саъд у одамга дуоибад қилган эдилар. Дуолари ижобат бўлиб, у қариган чоғида қашшоқчиликларни бошидан кечириб, фитналарга дуч келиб, мени Саъднинг дуоси урган! Мени Саъднинг дуоси урган –деб! юрар эди. Оллоҳнинг валийларига адоватли бўлиб, уларни ноўрин ҳақоратлашдан эҳтиётда бўлмоқ даркор, чунки ҳадисда хабар қилинишича: Оллоҳ таоло, ким менинг валийимга адоват қилса мен унга уруш эълон қиламан!- дейди.

375 – حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن ثنا روح بن اسلم أبو حاتم البصري ثنا حماد بن سلمة ثنا ثابت عن أنس قال قال رسول الله لقد أخفت في الله وما يخاف أحد ولقد أوديت في الله وما يؤذي أحد ولقد أتت علي ثلاثون من بين ليلة ويوم وما لي ولبلال طعام يأكله ذو كبد إلا شريء يواريه إبط بلال

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади, айтадиларки: "Росулуллоҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам айтдиларки: Ҳеч ким қўрқмайдиган даврда менга Оллоҳдан қўрқиш ато қилинди. Ҳеч ким озор чекмайдиган даврда, мен Оллоҳ йўлида азиятлар чекдим. Гоҳо мени бошимдан шундай даврлар ўтдики, ўттиз кеча-ю кундуз мен ва Билол тирик жон егулик бирор нарса топа олмадик, магар Билолнинг қўлтиғи беркитган –бу киноя сўзлардан бўлиб, таомнинг озлигига далолат қилади, агар кўп бўлганда эди, албатта қўлтиқ остига сизмасди- нарса бўларди".

376 – حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن أنبأ عфан بن مسلم ثنا أبان بن يزيد العطار ثنا قتادة عن أنس بن مالك أن النبي لم يجتمع عنده غداء ولا عشاء من خبز ولحم إلا على ضفف قال عبد الله قال بعضهم هو كثرة الأيدي

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади, айтадиларки: "Пайғамбар алайҳиссаломнинг тушлик овқатларида бўлсин, ёки кечки овқатларида бўлсин, асло нон билан гўшт жамланган эмас. Фақат меҳмон келгандагина бўларди. Абдуллоҳ айтадиларки: баъзилар зафаф калимасини маъноси -товоқ ёки дастурхон устида- қўлларнинг кўп бўлишидир –дейишади". –яъни бундан меҳмонлар назарда тутилмоқда.

377 – حدثنا عبد بن حميد ثنا محمد بن إسماعيل بن أبي فديك ثنا ابن أبي ذئب عن مسلم بن جندب عن نوفل بن إياس الهذلي قال كان عبد الرحمن بن عوف لنا جليسا وكان نعم الجليس وإنه انقلب بنا ذات يوم حتى إذا دخلنا بيته ودخل فاغتسل ثم خرج وأتينا بصحفة فيها خبز ولحم فلما وضعت بكى عبد الرحمن فقلت له يا أبا محمد ما يبكيك فقال هلك رسول الله ولم يشيع هو وأهل بيته من خبز الشعير فلا أر أنا آخرنا لما هو خير لنا

Навфал ибн Иёс ал-Хузалийдан ривоят қилинади, айтадиларки: "Абдуррахмон ибн Авф бизнинг суҳбатдошимиз эдилар. Суҳбатдошимиз ниҳоятда улуғвор инсон эдилар. Бир куни у зот бизларни, уйларига таклиф қилдилар. Биз уйларига кирдик, уйларида ғусл қилиб, сўнг бизларни олдимизга чиқдилар. Кейин эса бизларга бир товоқда нон ва гўшт келтирилди. У товоқ дастурхонга қўйилган вақт, Абдуррахмон ибн Авф йиғлаб юбордилар. Мен, або Муҳаммад! нима учун йиғлаяпсиз?- дедим. Шунда у киши айтдиларки: Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам ўзлари ҳам, аҳл-аёллари ҳам, бу дунёдан арпа нонига қорин тўймай ўтиб кетдилар. Бизлар умримиз узоқ қилиниб, бу неъматларга мушарраф бўлишимиз яхшилик аломтидир! -деб ўйламайман".

Изоҳ: Бутун оламларнинг сарвари Муҳаммад алайҳиссаломнинг мадрасаларида таълим олган бу олий жаноб шахслар, фоний дунёга ҳирс қўймай, охираат гамида яшаб ўтиб кетдилар. Шунинг учун улар дунёга чулганиб кетган чоғларида ҳам, бу неъматларни абадий неъмат –деб! билмадилар, балки бу неъматларни ўткинчи, бебақодир деб, ҳамиша тугалмас ва битмас неъматлар учун ва олий мақомлар сари сай-ҳаракатлар қилдилар. Бизлар ҳам пешволаримиз изларидан юрадиган, охираат гамида яшайдиган бўлишимизни Оллоҳ таолодан тилаймиз.

وصلی اللہ علی نبینا محمد وعلی آلہ وصحبہ أجمعین وسلم